

Utrikesdepartementet

Vår referens/dnr: 73/2019

Er referens/dnr: UD2019/07660

2019-09-30

Remiss av del- och slutbetänkandet för Utredningen för ett effektivt offentligt främjande av utländska investeringar (UD 2018:01)

Föreningen Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade del- och slutbetänkande och vill med anledning därav anföra följande.

Introduktion

Utländska men även inhemska investeringar är viktiga, för att inte säga avgörande, för Sveriges fortsatta välbefinnande, hållbara utveckling och konkurrenskraft. Sverige konkurrerar på en **global marknad** om investeringar och kan endast lyckas om Sveriges **styrkor marknadsförs**, om **villkoren som är mindre bra blir bättre** och om alla **aktörer samverkar** för ett **effektivt investeringsfrämjande**.

Allmänna synpunkter

Avgörande för att vara attraktivt för utländska investeringar är ett i grunden **bra företagsklimat**. Utredningen redovisar en rad olika mätningar beträffande hur Sveriges **konkurrenskraft** uppfattas. Det är dock anmärkningsvärt att man inte tagit del av de mycket omfattande undersökningar av **lokalt företagsklimat** (mätt på kommunnivå) som Svenskt Näringsliv presenterar varje år.¹

En brist i utredningens underlag är att **ingen ordentlig utvärdering av dagens system** genomförts. Detta borde ha varit en naturlig utgångspunkt och även i linje med utredningens eget konstaterande att de föreslagna **åtgärderna** kontinuerligt bör **utvärderas och följas**

¹ Mera om årets undersökning finns på https://www.svensktnaringsliv.se/fragor/foretagsklimat/har-trivs-foretagen-bast-och-samst_744015.html

upp. Bristen på utvärdering av den befintliga strukturen medför att utredningens förslag i många fall vilar på bräcklig grund.

Utredningen konstaterar att kommunikationen kring och fokus för investeringsfrämjandet bör vara att betona och även stärka det som uppfattas som **Sveriges styrkor**. Lika viktigt, i många fall säkert än viktigare, är dock att åtgärda det som uppfattas som **Sveriges svagheter**. Utredningen betonar visserligen att det är viktigt att ta bort hinder för investeringar, men detta synes mer avse hinder av direkt och praktisk karaktär snarare än att arbeta på ett mer strukturellt plan. Utredningen betonar problemen med **kompetensförsörjning**, men tar i det sammanhanget till exempel inte alls upp problemet med höga skatter i Sverige relativt våra konkurrentländer.

Svenskt Näringsliv konstaterar tvärtom att direktiven till utredningen uttryckligen exkluderat **skattefrågor**. Många skattefrågor är betydelsefulla för Sveriges konkurrenskraft och förutsättningarna för utländska direktinvesteringar, exempelvis marginal-, kapital-, bolags- och momsbeskattning, vilket behandlas i rapporter från Svenskt Näringsliv².

Den snabba **strukturomvandlingen** i näringslivet, driven av en global konkurrenssituation och en mycket **snabb teknikutveckling och digitalisering** har medfört att traditionella begrepp för att analysera företags och branschers konkurrenskraft blivit förlegade. Allt fler företag deltar i allt mer **avancerade globala värdekedjor** där alla olika ingående aktiviteter är konkurrensutsatta. Ett snävt fokus på traditionella branscher och sektorer vad gäller investeringsfrämjandet riskerar därför att leda fel. På samma sätt uppstår nya tillväxtföretag som inte passar in i existerande branschbegrepp. Detta gör en "pick the winners-strategi" allt svårare – speciellt om detta ska göras av offentliga tjänstemän utan nära och kontinuerlig samverkan med näringslivet.

Utredningen föreslår att synergier och samverkan mellan innovations- och investeringsfrämjandet bör ses över. Detta borde även gälla för samverkan mellan de offentliga aktörerna inom investeringsfrämjandet och aktörer från näringslivet. **Näringslivet**

² Till exempel:

https://www.svensktnaringsliv.se/fragor/ett-utmanat-sverige/talangjakten-och-marginalskatten_678486.html

https://www.svensktnaringsliv.se/fragor/minska-skatt-pa-agande/the-economic-and-fiscal-consequences-of-a-capital-income-tax-redu_740271.html

<http://blogg.svensktnaringsliv.se/fokus-pa-skatterna/wp-content/uploads/2017/12/Promemorian-Nya-skatteregler-en-analys.pdf>

https://www.svensktnaringsliv.se/material/remissvar/remissvar-100-2018pdf_716160.html/BINARY/Remissvar%20100-2018.pdf

https://www.svensktnaringsliv.se/material/remissvar/remissvar-199-2018pdf_728768.html/BINARY/Remissvar%20199-2018.pdf

[https://www.svensktnaringsliv.se/Bilder_och_dokument/190424-sn-remissvar-pm-andrade-momsregler-gransoverskridande-](https://www.svensktnaringsliv.se/Bilder_och_dokument/190424-sn-remissvar-pm-andrade-momsregler-gransoverskridande-hand_736401.html/BINARY/190424%20SN%20remissvar%20PM%20C3%A4ndrade%20momsregler%20gr%C3%A4ns%20B6verskridande%20handel%20B2B%20quick%20fix%20w.pdf)

[hand_736401.html/BINARY/190424%20SN%20remissvar%20PM%20C3%A4ndrade%20momsregler%20gr%C3%A4ns%20B6verskridande%20handel%20B2B%20quick%20fix%20w.pdf](https://www.svensktnaringsliv.se/Bilder_och_dokument/190424-sn-remissvar-pm-andrade-momsregler-gransoverskridande-hand_736401.html/BINARY/190424%20SN%20remissvar%20PM%20C3%A4ndrade%20momsregler%20gr%C3%A4ns%20B6verskridande%20handel%20B2B%20quick%20fix%20w.pdf)

kan bidra mycket till ett effektivare investeringsfrämjande, från att ge information om det lokala investeringsklimatet till att engagera sig i Team Sweden Invest. Utredningen föreslår en omstrukturering och nyordning av Team Sweden Invest. Svenskt Näringsliv föreslår att företrädare för näringslivet borde beredas plats i Team Sweden.

Utredningen nämner de svenska handelskamrarna utomlands och även de utländska handelskammare som finns i Sverige. Med sina trendspaningar och lokala samt internationella nätverk kan handelskamrarna och deras medlemmar bidra till ett mer effektivt investeringsfrämjande. Samverkan med dessa borde öka och de borde bli en självklar del av investeringsfrämjandet.

Insatserna för att locka investeringar från utlandet från lokal nivå måste givetvis utformas så att dessa företag **inte får konkurrensfördelar** gentemot lokalt näringsliv vad gäller behandling från lokala myndigheter, tillgång på lokaler etc.

Utredningen konstaterar både i slutbetänkande och i delbetänkandet att det behövs en ny typ av organisation, bland annat för analys. Exakt hur denna är tänkt att se ut framgår dock inte. Det finns, enligt Svenskt Näringslivs uppfattning, en risk i att skapa **nya offentliga organisationer** av denna typ. Ska detta göras måste förankringen i näringslivet vara mycket stark.

Samverkan

När det gäller frågan hur de **regionala IFO** ska samverka och förhålla sig till nationella satsningar, så kan det i många fall vara så att det regionalpolitiska intresset bör stå tillbaka vid en nationell satsning. Samtidigt utesluter inte samverkan **konkurrens**, utan båda kan existera sida vid sida. På så sätt kan de bästa lösningarna tas fram. Även ett samverkan-konkurrensförhållande länder emellan kan ge mervärde, framförallt inom de nordiska länderna.

Mera samverkan borde inte bara gälla för offentliga aktörer utan även inkludera andra (privata) aktörer som engagerar sig i investeringsfrämjandet. Även näringslivet borde vara en aktör att lyssna på och förankra förslag hos. Som redan tidigare påtalats kan de undersökningar om det lokala företagsklimatet som Svenskt Näringsliv årligen genomför vara en utgångspunkt.

Arbetsmarknaden

Svenskt Näringsliv anser att det är viktigt att förutsättningarna för utländsk arbetskraft i Sverige är goda i syfte att tillgodose näringslivets **behov av kompetens**. Goda förutsättningar för att utländsk arbetskraft ska kunna arbeta i Sverige är även viktigt i samband med främjandet av utländska investeringar i Sverige. Svenskt Näringsliv vill därför poängtera vikten av att Migrationsverkets tillämpning av regelverket rörande **uppehållstillstånd på grund av arbete** på ett effektivt sätt stärker näringslivets kompetensförsörjning.

Kompetensförsörjningen

Kompetensförsörjningen i Sverige är ett särskilt påtagligt hinder för utländska företag. Satsningar på internationella center i Göteborg, Lund och Stockholm har enligt utredningen potential att bidra till att lösa hinder på individnivå och attrahera internationell kompetens. Vidare menar utredningen att det behövs ett engagemang för **talangattraktion** från aktörer på nationell nivå och föreslår att Svenska Institutet får ett förstärkt uppdrag att utifrån ett främjarperspektiv marknadsföra Sverige i utlandet gentemot målgruppen internationell kompetens och talang. Svenskt Näringsliv anser att nuvarande uppdrag inte är tillräckligt. En nyckelfaktor för talangattraktion är att **skapa förutsättningar för företaget** som väljer att investera att kunna knyta till sig och anställa den kompetens som krävs för att kunna verka här. Det kräver tillgång till kompetens vilket kräver avsevärt bättre förutsättningar för **arbetskraftsinvandring** men också bättre möjligheter för det **livslånga lärandet**. Idag finns begränsade möjligheter i utbildningssystemet att lära om och lära nytt. Vad detta beror på och hur man kan lösa detta behöver analyseras vidare. Detsamma gäller bristande möjligheterna för språkundervisning (sfi) för eventuella medarbetare och medföljande familjemedlemmar.

För att locka till sig utländska investeringar behövs även bättre tillgång till **internationella skolor** (grund- och högstadieskolor) och fler möjligheter att läsa IB på gymnasiet.

Problemen att hitta rätt arbetskraft och därmed möjligheten att kunna expandera verksamheten försvåras ytterligare av en stor **bostadsbrist**, framför allt i de expanderande storstadsområdena. Den icke fungerande bostadsmarknaden leder därmed till svagare tillväxt i näringslivet och lägre investeringar.

Miljöprövningar

Som utredningen konstaterar är de **långa handläggningstiderna för miljötillstånd** ett reellt hinder för investeringar i Sverige. För större projekt, till exempel inom gruvindustrin, kan tiderna vara decennielånga. Därtill kommer en stor osäkerhet kring möjligheterna att erhålla tillstånd och på vilka villkor det kan ske. Svenskt Näringsliv erfar att större verksamheter som har möjlighet, idag undersöker parallella lokaliseringar såväl inom som utom Sverige, samt att man inte sällan väljer att vidta investeringar utanför Sveriges gränser. Att mäta utevaron av utländska investeringar är av förklarliga skäl svårt men här erfar Svenskt Näringsliv genom kontakter med utländska bolag att man i växande utsträckning väljer bort Sverige till förmån för andra länder som ligger närmare de större marknaderna av bland annat **osäkerheten** om såväl **tidsåtgång** som möjligheterna att erhålla ett miljötillstånd.

Immateriälrätten

Sverige ser sig gärna som ett **innovativt land** och vår innovationskraft torde vara något som ses som en fördel när det gäller att attrahera investeringar. Det är dock nästan så att frågor kring hantering av **immateriäl rättigheter** lyser med sin frånvaro i utredningen.

Ett exempel på detta är den tabell som återfinns på s. 58 om Business Swedens styr- och utvärderingsmodell för potentiella investeringar. I tabellen finns flera parametrar som har en direkt koppling till immateriäl rättigheter. Hit hör till exempel "Ny teknologi & innovationer", "FoU" och "Varumärke". Trots detta görs ingen koppling till om rättigheter finns eller inte finns samt hur eventuella avtal ser ut.

Sätts detta sedan i relation till de länder som är prioriterade, som listas på s. 69, blir bilden ännu mer komplex. Flertalet av länderna som är högt prioriterade är sådana där det finns tydliga brister beträffande såväl rättsliga regler kring immateriäl rätt som verkställighet.

Till saken hör att vi på immateriäl rättsområdet har en fördel som många länder saknar. Det svenska Patent- och registreringsverket har i många år varit en PCT-myndighet och har **högt internationellt anseende**. Det gör att många utländska företag väljer vår myndighet för internationella registreringsärenden. Detta borde vara något att lyfta som faktor för att välja Sverige.

När det gäller de **aktörer** som nämns på området är det viktigt att dessa har en hög kompetens på immateriäl rättsområdet. I en värld där företagens värde till 80 % består av **kunskapsbaserade tillgångar** måste stödsystemen förstå dessa frågor.

I relation till aktörernas arbete och förslag kring att intensifiera nyttjandet av handelssekreterarna i investeringsfrämjandet, s. 67, är behovet lyftas att dessa då behöver kunskap om såväl vår immateriäl rätt som immateriäl rätten i det land där de är verksamma. Även om mycket är harmoniserat finns väsentliga **skillnader**, vilket kan både medföra betydande risker och stora möjligheter.

Team Sweden framhålls tydligt i utredningen. PRV har inte ingått i Team Sweden, se s. 130, vilket har varit ett problem. Deras kompetens i frågorna har helt enkelt inte tagits tillvara. Detta bör åtgärdas omedelbart om så inte har skett.

Det som skulle behöva lyftas är **både potentialen och riskerna** kring de kunskapsbaserade tillgångarna.

För att vara attraktiva för investeringar behöver ofta de **kunskapsbaserade tillgångarna** lyftas av företag, det vill säga att de redovisas tydligt i årsredovisningar och/eller prospekt. Här finns många positiva svenska exempel och dessa bör framhållas.

Det är dock väl så viktigt att uppmärksamma potentiella risker. Svenska företag, och svenska lärosäten, är föremål för bland annat **industrispionage**. Aktörer inom investeringsfrämjandet kan komma att bli utnyttjade i sådana syften. De bör därför ha en beredskap för det.

Det finns en del hinder kopplade till regelverk på immateriäl rättens område som borde kunna lyftas, kanske i relation till tabellen på s. 147. Hit hör inte minst de rättsliga skillnader som

fortfarande finns, inte bara kring rättigheterna som sådana utan också kring **avtal**. Särskilda regler i Sverige kring till exempel upphovsrättsliga avtal innebär höga transaktionskostnader för de som vill kunna agera på svenska marknaden och inte minst för den som vill kunna investera i svenska företag för att kunna gå ut på en internationell marknad.

Jonas Berggren

Eva Häussling